

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenredni ponedeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10—, po pošti Din 12—, inozemstvo Din 20—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/L. — Telefon št. 213
Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravništvo: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglas po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znak za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Govor g. Ljube Jovanovića.

Med najmarkantnejše osebnosti, ki jih vidimo v novo izvoljeni narodni skupščini, spada brez dvoma g. Ljuba Jovanović, duševni in taktični vodja Narodne radikalne stranke. Njegov znani govor v narodni skupščini je bil genijalna obramba radikalne politike proti vsem klevetam, ki so jih razširjali demokrati v svoji besni onemoglosti. Prvak fatalne demokratske stranke se je v seji narodne skupščine meril s duhovitim taktikom in političnim strategom konsolidirane NRS in pri tej priliki se je opazilo, da je Svetozar Pribičević sijajno podlegel. Argumenti, ki jih je navajal g. Ljuba Jovanović, so padli kakor težki udarci in vsa dvorana je stala pod globokim vtisom državniške obrambe vladne politike.

Danes je lahko spoznati veliko razliko med demokrati in NRS. Demokrati so bili in so še danes zagovorniki nasilja, kar se pa nikakor ne strinja s temeljnimi načelom njihovega programa. Tu je vsa nedoslednost in neupravičenost te stranke do obstoja v javnem življenju. Radikalci se kaj rado očita »reakcionarstvo«, »teror« in druge take lastnosti, a demokrati so vendar morali sami priznati, da je radikalna vlada skrbela za časa volitev za zakonito varstvo vseh legalnih političnih strank. Demokrati so očitali vladi, da je podpirala v hrvaških pokrajinah radičevsko gibanje. Kako sijajno je g. Jovanović pariral ta očitke, ki je — mimogrede omenjeno — skrajno tendenciozen, je razvidno iz duhovite zafrkacije, češ, da radikalni niso krivi, da so volitve pokazale, da mnenja »dotlej velike sile in politične veličine« niso bila taka, kakor so jih predstavljali. Pobil je tudi demokratsko tezo, da je treba narodnemu življenju, narodnim težnjam in narodni volji ukazovati. Demokrati so le frazirali z zastavami in simboli, niso pa marali brezbojzno prelomiti z neurejeno preteklostjo. In s ponosom je lahko zagotovil gosp. Ljuba Jovanović demokrate, da je NRS v teh štirih mesecih več doprinesla k rušenju »avstrijskanstva« in »madžaronstva«, nego demokrati v celih štirih letih...

Govor odličnega voditelja Narodne radikalne stranke dokazuje med drugim, da je vlada branila za časa volitev zakonitost pred podivjanostjo političnih instinktov. To je bila njena dolžnost in ona jo je izpolnila vestneje kot vsak drugi volilni režim. Ako danes demokratom to ne da miru, je pač znak, da so vsled strašnega poraza sprevrneli, da bi tega ne bilo, če bi bili »sodelovali« v volilni vladi.

Bedasto trditve demokratov, češ, da je sedanja vlada odvisna od milosti Radica, je zavrnil bistrosami politik s kratko, a tembolj precizno izjavo: »Vsaka vlada zavisi od svojih parlamentarnih činiteljev in tudi sedanja vlada. Na vprašanje, kakšni so ti činitelji, odgovorjam: to so činitelji, ki so v narodni skupščini.«

Potem pa zloglasni »Markov protokol«, s katerim se je zabavala demokratska žurnalistika celih štirinajst dni. Ljuba Jovanović je sedaj kategorično in z najpristojnejšega mesta zanimal vse tendenciozne laži o tem protokolu, ki ga nikoli ni bilo. Sedaj je vendarle dokazano, da so demokrati največji intriganti, kar jih je v današnji narodni skupščini.

Demokrati so zamerili g. Jovanoviću, da se je razgovarjal z radičevskimi delegati. Po njihovem tega seveda ne bi smel storiti, ker so oni mnenja, zlasti pa Svetozar Pribičević sam, da se kraljevska vlada ne sme pogajati z »uporniki«. Demokrati so dobili tak odgovor, da ga ne bodo hitro pozabili. Gospod Ljuba Jovanović je zavrnil demokratske trditve tako-le: Ne mislim, gospoda, da je tu govora o upornikih, ali zapomnite si, kaj pravi g. Pribičević sam, da se kraljevska vlada ne sme pogajati z uporniki. Toda jaz mi nasprotno pravim, da se ima edino kraljevska vlada z njimi pogajati, bodisi da jih izmodri ali privede k pameti... Vsaka vlada, tako kraljevska, cesarska (medkiška in sovjetska) in sovjetska gleda na to, če je pametna, da se država pomiri, ako ne provocira ali če ne živi od provokacije. V Beogradu so bile nekoč vlade, ki so živle od tega, v zavesti, da se povsod

Seja ministrskega sveta.

PRETRES ZAKONSKIH PROJEKTOV. — REPARACIJE. — SKLEPI O SPREJEMU GENERALA LE RONDEA.

Beograd, 17. maja. (B) Sinoči se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so se pretresali zakonski načrti. V pretres je bil vzet zakon o ustroju vojske, kateremu je bil posvečen večji del seje. Izvoljen je poseben komite, katerega člani so gg. dr. Laza Marković, Vujičić in general Pešić in ki ima proučiti sporna mesta v tem zakonskem predlogu. Predložen je vladi tudi uradniški zakon, ki se proučava že na več sejah. G. Trifunović in minister prosvete je poročal o načrtu posebnega zakona o srednjih šolah in o ureditvi položaja in plač srednješolskih profesorjev. Ta zakon bi imel biti aneks k uradniškemu zakonu, slično kakor zakon o sodnikih in o železniških nameščencih. Na sinočni seji se je razpravljalo tudi o zakonu o sodnikih ter o reparacijah. Sklenilo se je, da se pozove iz Pariza naš delegat za reparacije g. Djordje Djurić, da poroča o tem vprašanju vladi. Dalje se je sklenilo, da se pošlje na Pasteurjevo proslavo v Pariz kot delegat naše države g. dr. Djordje Jovanović, prof. medicinske fakultete in g. Živojin Djordjević, prof. filozofske fakultete. Vojni minister in minister zunanjih del sta poročala o prihodu francoskega generala Le Ronde s soprogo. General Le Ronde je pomočnik generala Foch in se je odlikoval v svetovni vojni. Zato je vlada sklenila, da ga sprejme čim najslavesneje. Sinoči je v čast prihoda generala Le Ronde priredil vojni minister svečano večerjo v oficirskem domu, a jutri bo general Le Ronde brzkone povabljen k obedu na dvor.

UDELEŽBA NA INTERPARLAMENTARNI KONFERENCI.

Beograd, 17. maja. (B) Na seji ministrskega sveta se je govorilo tudi o odhodu naših parlamentarcev na medzavezniški interparlamentarni sestanek v Pragi. Kakor je že znano bo

zastopal našo vlado g. dr. Janković. Medtem pa se je ugotovila na včerajšnji seji potreba, da ostanejo vsi člani vlade zbrani, da bi se čim intenzivnejše delalo na pripravi zakonov, katere bo vlada predložila skupščini. Istočasno se je vzelo na znanje, da tudi dr. Vasa Jovanović, ki je imel zastopati radikalni klub, ne more iti v Prago. Radi tega je treba določiti druge kandidate. Prepuščeno je bilo g. Pašiću, da izbere radikalne predstavnike. Misli se, da bo odredil dr. Janjića, dr. Kojića in Dobro Mitrovića.

KONFERENCA RADIKALNIH VODITELJEV.

Beograd, 17. maja. (Z) »Pravda« poroča, da so včeraj dopoldne dolgo konferenco v predsedništvu vlade gg. Pašić, dr. Peleš in Vujičić. Predmet razgovora je bilo potovanje dr. Peleša v Zagreb.

G. LJUBA JOVANOVIĆ PRI KRALJU

Beograd, 17. maja. (Z) »Pravda« poroča, da je bil včeraj ob 10. uri dopoldne sprejet na dvoru g. Ljuba Jovanović, ki je poročal kralju o poslednji seji skupščine in o svojem govoru.

POLITIČNA PAVZA V BEOGRADU.

Beograd, 17. maja. (Z) Po včerajšnji veliki verifikacijski debati v narodni skupščini je nastala v Beogradu politična tišina. Danes je praznik pravoslavni Spasov dan, muslimani imajo bajram, a katoliki so pred Duho- vimi, tako da so se vsi razšli iz Beograda. Razven tega odidejo nekateri narodni poslanci na seje interparlamentarne zavezniške konference v Pragi. Vlada pa medtem nadaljuje svoje delo na pripravljanju zakonskih načrtov, ki jih bo predložila narodni skupščini.

Dr. Korošec o sedanjem režimu.

Zagreb, 17. maja. (Z) Današnja »Riječ« prinaša razgovor svojega dopisnika z g. dr. Korošcem. Na vprašanje, dali je s sestavo homogene radikalne vlade rešena tudi državna kriza, je g. dr. Korošec odgovoril: »Državne krize, v kolikor gre za ozemlje sedanje države SHS, sploh ni, pač pa obstajajo različna mnenja o notranji ureditvi države. Koalicijska radikalno-demokratska vlada bi bila negacija volje, da se pride v tem vprašanju do sporazuma. Radi tega je za mene gotovo, da je homogena radikalna vlada korak naprej v rešitvi notranje krize. Na vsak način pa se lahko trdi, da homogena radikalna vlada ni zapreka k sporazumu.« Na vprašanje, katere smeri so v notranji politiki mogoče, je odgovoril, da jih je mnogo, toda po njegovem mnenju je v interesu države pametna samo smer prijateljskega pogajanja in sporazumevanja. Na vprašanje, katere smeri se drži g. Pašić, je odgovoril g. dr. Korošec: »S tem, da je Pašićeva vlada odklonila sodelovanje intransigentne Pribičevićeve skupine, je pokazala, da hoče miren sporazum.« Ali čaka blok kakšnega Pašićevega političnega akta, ki bi mogel spreminjati pravec radikalne politike? »Mi čakamo, da stori sedanja vlada z dobro upravo milje, v katerem bi se mogel izvesti sporazum, četudi vsled velikih diferenc le po etapah, z jasnimi končnim ciljem.« Na vprašanje, na kako stališče se bo postavil jugoslovanski klub, ako Pašić sprejme ali ne sprejme politike sporazuma in kakšno bi bilo držanje bloka, je g. dr. Korošec odgovoril, da se jugoslovanski klub

trudi v polnem sporazumu s hrvatsko republikansko seljačko organizacijo, da omogoči ta sporazum, ker je razpoloženje za sporazum na obeh straneh. Ne bavim se sedaj z mislijo, da ne pride do sporazuma.« Kako tolmačite Markov protokol? »Markov protokol je prvi dokument, da je i pri nas i pri radikalih dobra volja, da privedemo notranji položaj na pot konsolidacije.« Pričakujete li kaj od vladine deklaracije, kar bi bilo v zvezi z sporazumom? »Pričakujem, da morebitna vladina deklaracija vsaj ne bo vsebovala ničesar, kar bi moglo ovirati dobro razpoloženje za sporazum.« Je li radikalna vlada po vašem mnenju nepremagljiva? »Nobena vlada ni nepremagljiva a sedaj govoriti o rušenju vlade, s katero mislimo na resen sporazum, bi bilo netaktilno in neuljudno. A mi smo vedno bili lojalni politiki.«

Strašna nesreča v zraku.

Pariz, 16. maja. (Br.) Ob dveh dopoldne se je zgodila grozna letalska nesreča pri Monsuresu (Somme). Pasajirski aeroplan tipa Golijat angleške družbe Air Union je eksplodiral v zraku in padel goreč na zemljo. Pilot, mehanik in štirje potniki so mrtvi, popolnoma sežgani. Golijat je letel iz Bourgeta, pariškega zračnega kolodvora, na angleško letališče Croydon. Na tej progi je vršil službo vsak dan že več mesecev. Od potnikov sta bila dva Amerikanca, en Finlandec in ravnatelj letalske družbe.

prej uporabil vsa sredstva in vse poizkuse, da do sile ne pride.

Tako g. Ljuba Jovanović, ki ni mamo temu ničesar pristavljati, ker je drugi voditelj NRS povedal vse, kar je bilo treba v interesu splošnosti in sedanjega političnega položaja povedati. Njegov govor nam je porok, da NRS ne bo niti za las odstopila od politike, ki jo je pričela tistega dne, ko je gospod Pašić razbil nesrečno koalicijsko demokracijo, ki je tvorila največjo oviro naše notranje konsolidacije.

Ljubljanski župan pri g. Pašiću.

Beograd, 17. maja. (Z) Danes zjutraj sta semkaj dopotovala ljubljanski župan g. dr. Perić in podžupan g. dr. Stanovnik, ki sta bila ob 10. uri dopoldne sprejeta od g. Pašića, s katerim sta se razgovarjala 1 uro. Razložila sta mu celo komunalno politiko mesta Ljubljane, a posebno sta prosila g. Pašića, da poskrbi zato, da se omogoči ljubljanskemu mestu rešitev stanovanjskega vprašanja. Istočasno sta mu izjavila, da namerava ljubljanska občina

na najeti zunanje posojilo v znesku 1 in pol milijona dolarjev, ki bi se v prvi vrsti uporabilo za zgradbo hidravlično-električne centrale, klavnice in hladilnice. Obrazložila sta mu tudi stališče najemnikov, po katerem bi mogla rešiti stanovanjsko krizo država in industrija. G. Pašić ju je ljubezljivo sprejel, se živo zanimal za ljubljanske razmere in obljubil, da pojde Ljubljani v vseh njenih zahtevah na roko.

Velik požar v Zagrebu.

Zagreb, 17. maja. (Z) Danes opoldne je nastal požar v Nordijski prom. in šped. delniški družbi v Kuko- vičevi ulici št. 30. Vnelo se je bilo žveplo, katero se je nahajalo v skladišču. Iz skladišča, ki se nahaja na dvorišču, se je začel valiti zadušljiv dim, ter v kratkem napolnil dvorišče in se začel razširjati po celi okolici. V skladišču se ni moglo vstopiti vsled prevelike množine dušecnega dima. Takoj so bili poklicani ognjegasci, ki so se energično poprli svojega dela, da udušijo ogenj. Pri gašenju so se ognjegasci poslužili takozvanih mask proti pli-

nom, da bi mogli vstopiti v skladišče. Ustanovljeno je, da je požar nastal vsled neopreznosti delavcev, ki so bili tam zaposleni. Zaprli so delavca Niko- lo Jurčeta in Antona Kiša. Škoda je zelo velika, ker so velike količine blaga uničene, ki so deloma zgorele, a deloma bile uničene pri gašenju. Škoda na posloju znaša 1 milijon kron, a skupno z vrednostjo materiala 10 milijonov kron. Vse blago je zavarovano. Ognjegascem se je po mučnem delu v zadušljivem dimu žvepla končno posrečilo požar lokalizirati.

Vprašanje trakijskih beguncev.

Sofija, 17. maja. (B) Včeraj je vojni minister Muravljev, vrščel dolžnost ministra zunanjih del, sprejel grškega odpravnika poslov v Sofiji, g. Rafaela, ki mu je izjavil v imenu svoje vlade, da so izdane naredbе, da se prekine preganjanje Bolgarov iz zapadne Trakije in da je grška vlada pripravljena, dovoliti beguncem povratek v domovino. Gospod Rafael je naglašal, da ovira dobre odnose med obema državama ogorčen ton bolgarskega časopisja. Gospod Muravljev je odgo-

voril, da bi bolgarska vlada želela, se povratek beguncev v zapadno Trakijo izvrši pod kontrolo Lige narodov. Na podlagi te izjave g. Rafaela ne bo bolgarska vlada izvajala represalij. Tudi Bolgarija želi vzdržati dobre odnose z grško, vendar pa bo postopanje grških oblasti v Trakiji vedno oviralo te odnose. Ton bolgarskih listov je samo posledica grškega režima v zapadni Trakiji, tako, da bo ustvaritev preganjanja dovedla do spremembe v časopisju.

Težak položaj lausanske konference.

Lausanne, 16. maja. (Br.) Na konferenci se je zgodil nenavaden preokret. Par ar po prihodu grškega zunanega ministra Alexandrisa se je podal Venizelos kot prvi grški delegat k Ismet paši in se z njim pogovarjal dve uri. Turki zahtevajo od Grčije plačilo vojne odškodnine, Grki pa nočejo o tem ničesar vedeti. Alexandris je izjavil novinarjem: Mislimo, da ni sa-

mo logično, ampak tudi lojalno, če smo si s svojimi nasprotniki takoj na jasnem. Čemu bi pač nadaljevali posratne pogovore, če se vprašanje vojne odškodnine, ki je najvažnejše, najprej ne uredi? To nasprotstvo se bo pa zelo težko poravnalo, kajti za Ismet pašo je plačanje odškodnine pogoj sine qua non za sklep miru.

Razmejitve med našo kraljevino in Italijo.

Beograd, 17. maja. (B) Včeraj je posetil ministra zunanjih del dr. Ninčiča narodni poslanec g. dr. Korošec. O tem poroča »Politika«: Ker se bo kmalu začelo določanje mej med našo kraljevino in Italijo in tudi na sektorju Slovenije, je dr. Korošec prosil, da se upoštevajo pri tej priliki interesi slovenskega ljudstva in da bi se posebno storilo vse, da se onemogoči delitev zemljišč od hiš.

Nova pogajanja z Italijo.

Beograd, 17. maja. (Z) Danes zjutraj sta semkaj dopotovala univ. prof. dr. Šilović in bivši ban dr. Laginja, člana naše paritetne komisije. Imela bosta konferenco z ministrom zunanjih del g. dr. Ninčičem, ker se v ministru zunanjih del veruje, da se bodo ponovno začela pogajanja z Italijo glede ureditve reške države.

Smrt Todora Aleksandrova.

Beograd, 17. maja. (Z) Iz Sofije se javlja, da je danes povzročila silno senzacijo vest, da je vodja makedonskega komiteta Todor Aleksandrov bil včeraj ubit v Irin-Planini, kjer je organiziral in oboroževal svoje čete za borbo proti četam Stambolijskega. Kakor se trdi, so ga ubili vladini zaupniki, ki so izkoristili neopreznost njegovih ljudi, vsled česar se jim je posrečilo, da so se mu približali.

HOMATIJE NA KITAJSKEM.

Peking, 17. maja. (K) (Renterjev urad) Prometni minister in en general sta odšla v tabor železniških roparjev, da bi se ponudila za talca v svrhu izpustitve evropskih ujetnikov.

G. Loucheur o stališču Francije.

Pariz, 17. maja. (K) (Agence Havas) V nekem govoru o stališču Francije napram Nemčiji je poudarjal prejšnji minister za osvobodene kraje Loucheur, da je laž govoriti o tem, da bi takozvana imperialistična Francija končnoveljavno zasedla Poruhrje. Francija zahteva le pametno vsoto, ki mora biti plačana. Vprašanje varnosti Francije je vnovič na dnevnem redu, ker Washington in London nista odobrila garancijskega pakta. Desni renski breg ne sme ostati pod pruskim gospodstvom. Renske provincije morajo postati samostojne, pri čemer se mora varovati politična in gospodarska zveza z Nemčijo in se mora vršiti taka kontrola, ki jamči, da ne bo dana možnost za vojaške priprave. Mi bomo, tako je končal govornik, ostali v Poruhrju, dokler ne dobimo garancij za varnost.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: »Kar hočete.« Red E. Začeta ob 20. uri.
Opera: Zaprto.
Kino Malica: »Skrivnost pravde«.
Kino Ideal: »Tujka«.
Kino Tivoli: »Trudna smrt«.

V Mariboru:

Repertoar Nar. gledališča v Mariboru
V petek 18. maja. Zaprto.
V soboto 19. maja. »Faust.« Izven. Oustovanje baritonista Balabana, tenorista Sowlskega in basista Zatieya, članov ljubljanske opere.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Sušnik na Marjiniem trgu in Kuralt na Gosposvetski cesti.

Pomen Fochovega potovanja v Srednjo Evropo.

Maršal Foch, slavni zmagovalac v svetovni vojni, je obiskal Prago in Varšavo ne morda iz edinega razloga, da dekorira visoke častnike in da sprejme vse časti, ki jih zasluži mož njegove vrste. Njegovo potovanje je imelo svoje politično ozadje. Ob Visli, kakor tudi ob Voltavi so sprejeli najpopularnejšega vojaka Francije z nepopisnim navdušenjem in to je dobro znamenje. Med Poljsko in Češkoslovaško je ležala doslej samo ena senca: vrašanje Javorine. Morda se ne motimo, če trdimo, da se je maršalu Fochu posrečilo, prepričati Prago in Varšavo o ničevosti tega nasprotja in o velikem pomenu obojestranske solidarnosti za nadaljni razvoj normalnih razmer v Srednji Evropi. Poleg tega so bila še manjša vprašanja, ki so nekoliko motila jedra vzniklo harmonijo med obema bratskima narodoma: nezadovoljnost Poljske z delitvijo vzhodne polovice Avstrijske Slezije. Mesto Tišin je bilo dodeljeno Češkoslovaški, predmestja pa — Poljski. Poljaki so se nekaj časa tudi pritoževali nad češkim ravnanjem s poljsko manjšino v obmejnih županih, kjer niso smeli Poljaki niti na volišče. Na drugi strani pa so utihle češke pritožbe, češ, da so Poljaki podpirali avtonomistične težnje Slovakov. Tudi o »ljubimkanju« poljske republike z madžarsko kraljevino ni bilo v zadnjem času ničesar več slišati. Zdi se, da je maršal Foch polizkusil intervenirati v obeh prestolicah, da se sporna vprašanja v bratskem sporazumu likvidirajo.

O tej strani Fochovega potovanja ne more biti dvoma, da je bilo potrebno in za srednjeevropski mir naravnost koristno. Nekoliko zagonevno pa je to potovanje, če si pokličemo obnem v spomin potovanje madžarskega ministrskega predsednika Bethlena v Pariz in v Rim. Oficijski in s francoske strani inspirirani »Kurier Warszawski« je namreč na podlagi informacij, ki jih je nudilo češko časopisje, zatrjeval, da je Češkoslovaška pripravljena za ceno teritorialnih koncesij potegniti Madžarsko v interesno sfero svoje politike (Mala antanta), ter da Francija podpira idejo podonavske federacije... Iste misli se zrcalijo tudi v gotovem delu praškega časopisja. To časopisje je mnenja, da je imelo potovanje francoskega maršala namen, ustvariti med nasledstvenimi državami vojne konvencije defenzivnega značaja. »Rude Pravo« vé povedati, da so tozadevne finančne in vojne pogodbe že dogotovljene in večji del že podpisane. O tem — naravno — še danes ne more govoriti z gotovostjo. Nikakor pa ni potrebno pokazovati na nove pogodbe, saj je važnost teh obrambnih alijanz izven dvoma.

S stališča naše države je treba k temu pripomniti to-le: Mi pozdravljamo vsako inicijativno, ki gre za tem, da se

v Srednji Evropi likvidira stanje permanentnega sovražstva. Želimo tudi, da Madžarska v vsej uvidenosti korigira svojo zgrešeno zunanjo politiko ter da prizna veljavnost in vse obveznosti trianonske mirovne pogodbe. Naša zunanja politika je bila vedno lojalna, a odločna je bila v vsakem slučaju, kjer je šlo za ohranitev novega stanja v Srednji Evropi. Naš narod še ni pozabil težkih udarcev, ki sta mu jih zadala nemški imperijalizem in madžarska oholost. Nemški in madžarski narod morata sedaj popraviti, kar sta zagrešila. Ko se bo pokazala dobra volja za sporazum in prijateljsko sožitje premagancev in zmagovalcev, bodo izginiti zadnji predsodki tudi z naše strani.

Mi ne moremo verjeti, da bi Francija in severne bratske države kovalle načrt za donavsko federacijo. Ta pojm je zelo elastičen in ni izključeno, da je mislil imenovani poljski list le gospodarsko federacijo v obliki enotnih carinskih tarifov, železniških tarifov in kolektivnih trgovinskih pogodb. O tem bi se dalo mogoče govoriti, vsekakor pa smatramo sedanjost dobo še za neprimerno. Kajti jasno je, da ne moremo delati politike ptica noja in vtikati glavo v pesek. Tok političnih dogodkov je silnejši nego vse teoretične koncepcije. Ako se bo pojavila potreba nove orientacije, bo naša kraljevina pod izkušenim vodstvom svojih priznanih diplomatov prava pristopila vsaki kombinaciji, ki bi zagotovila mir in zadovoljstvo Srednje Evrope. Toda o kakem izrazito političnem aranžmanu v smislu donavske federacije ni več diskusije, to se je na odgovornih mestih v Beogradu že ponovno naglašalo. V to svrhu bi morali Avstrija in Madžarska nuditi toliko garancij za status quo, da ne bi sigurno pristali na pogoje, ki bi jih narekovali narodi, zbrani v okvirju Male antante. Obe državi sta še danes leglo legitimistične in monarhistične propagande. To dejstvo samo, brez vsakega komentarja, dokazuje, kako nepotrebno in preuranjeno je danes govoriti o kakšni skupnosti narodov, ki žive na obeh obalah mogočnega Donave.

Maršal Foch je prišel v Varšavo in Prago, da potom svoje velike avtoritete pripomore k bratskemu zblizanju obeh narodov. Sicer pa imata obe, Poljska in Češkoslovaška, veliko interesa na tem, da izide Francija kolikor mogoče zmagovita iz reparacijske borbe z Nemčijo. Nasledstvene države dolgujejo francoski republik neizmerno veliko. Naša dolžnost pa je, varovati v Srednji Evropi prestiž Francije, da se Nemci in Madžari že končno uverijo o trajnosti sedanjega reda v osrčju Evrope. To niso omenjene, marveč defenzivne kombinacije. Maršalu Fochu gre v tem oziru velika zasluga. Zvestoba za zvestobol

Boljševiški načrti.

Francoska vlada je izdala ukaz, da morajo takoj zapustiti Francijo vsi, ki imajo kake zveze s sovjetsko Rusijo. Edino šef ruske trgovske agencije, Skobolov, je dobil dovoljenje, da sme ostati še en teden v Parizu radi likvidacije svojih poslov.

Kakor se govori, je to posledica odkritja dokumentov pri v Lausani usmrčenem Vorovskem. Baje je bila odkrita velika zarota, s katero je v zvezi tudi nameravani atentat na maršala Focha v Lvovu. Ta atentat je bil organiziran iz Moskve. Foch nima posebnega pomena za komuniste, pač pa za Nemce. Nemčija še vedno upa, da bo prišel nekdo ali da se zgodi karkoli, kar bi jo rešilo plačanja reparacij. Za skrajno silo računa Nemčija na pomoč boljševikov.

Boljševiki so bili že od nekdaj Nemcem zelo prijazni. Sedaj jo podpirajo na vse načine, pošiljajo ruhrskim delavcem kruh, iztrgan gladujočim ruskim siromakom, izdelujejo za Nemčijo v svojih tovarnah orožje in aeroplane, ker je to Nemčiji sedaj prepovedano. Skrajna levica komunistov podpira nemške imperialiste, ker upa, da se ji posreči povzročiti preko Nemčije evropsko revolucijo. Prvi korak na tej poti bi bil vpad na Poljsko, drugi pa prevrat na Saškem. Kakor vse kaže, stojimo na pragu še prav velikih dogodkov.

— Operna predstava za birmance bo na blinkošno nedeljo ob štirih popoldne. Uprizori se slovitja Humperdinckova mladinska opera »Janko in Metka«, katere besedilo nam opisuje zgodbo dveh ljubkih, nedolžnih otrok, brata in sestre. Vstopnice k tej predstavi so na razpolago vsak dan pri dnevnih blaginjah v operi in na dan predstave pol ure pred začetkom ravnatom.

— Št. 31 Gled. lista prinaša poleg repertoarja opere in drame med drugim volezanimivo »Razno« ter kot umetniško prilogo članico drame gopov Marijo Nablocko.

— Šentjakovski gledališki oder. V soboto, dne 19. t. m. ob 8. zvečer gostovanje dramatičnega odseka »Kranjske čitalnice«: »Don Pietro Caruso« in »Maska satana«.

— Kipar Ptaček umrl. Dne 14. t. m. je preminul po daljšem bolehanju akademski kipar Karel Ptaček v starosti 33 let. Rojen je bil v Smichovu, obiskoval je umetniško obrtno šolo ter akademsko upodabljajoč umetnosti v Pragi. Že kakor mladeniču so mu bila v Jugoslaviji zaupana razna umetniška dela, ki jih je markantno izvršil. Njegova praška kiparska dela na javnih poslopjih ga karakterizirajo kakor samoraslega odličnega umetnika. Kaj bi bil ta mož svojemu narodu še dal, da ni moral odložit kladiivo in dieto v najlepši svoji dobi. Slava mu!

Iz Češkoslovaške.

Praga, 14. maja.

Med pripravami za sprejem maršala Focha, pri katerih je sodelovala cela Praga, je došla vest, da je umrla v Lanach gospa Charlie G. Masaryková. Vest je pretresla celokupno prebivalstvo, čeravno se zdi, da je bilo na to pripravljeno.

Gospa Masaryková, roj. 20. listopada 1850, je iz stare francoske-holandске obitelji. Njen oče je bil ameriški bankir, pozneje je pa rodbina obubožala. Prof. Masaryk se je seznanil z njo v Lipskem, kjer je ona študirala na konservatoriju. Sama muzikálčno vrlo nabražena se je zavzela z vso svojo energijo za takrat nepoznanega Smetano. Naučila se je izborno češkega jezika in nastopala vedno kot zavedna Čehinja. Prof. Masaryk je dobil v nji osebo, ki je umela njegova stremjenja in z njim večkrat intenzivno delala. Prišla je vojna doba, prof. Masaryk je odpotoval preko meje, da se lahko z vso vneto loti dela osvoboditve svoje domovine, a žena in otroci so ostali v Pragi. Od tu dalje pričinja njeno mukotrpno življenje. Avstrijska vlada jo je pričela preganjati, preiskava se je vrstila za preiskavo, malodušni prijatelji so se pričeli ogibati doma gospe Masarykove. Leta 1915 ji je umrl sin slikar Herbert, kmalu nato so ji odvedli hčerko Alice v zapor. Že takrat je bila močno bolna. Uradi so imeli sicer povelje zapreti tudi njo, samo z ozirom na njeno težko boleost, so jo pustili na svobodi, bila pa je stalno pod policijskim

nadzorstvom in se ni smela oddaljiti niti za uro iz Prage. Drugi sin Jan je odšel na vojno in bil pod strogim nadzorstvom.

Tako je trpela žena, ko se je rodilo naše osvobojenje. Ni torej nič čudnega, da so vsled neprestanih muk odpovedali nesrečni ženi živci. Masaryk se je vrnil v Prago kot zmagovalac — predsednik, toda za njo je bilo vse to nepozno. Sedaj je doživel, koliko trpela — za nas vse.

Prihod maršala Focha v Prago je najvažnejšega pomena. Pozdravljajo ga kot zmagovalca, heroja francoske armade in predstavnika franc. naroda, ki je pomagal Čehom pri osvoboditvi izpod 300 letnega suženjstva. Postavljajo ga v isto vrsto z Wilsonom in Masarykom, ki sta predstavnika ideje, Foch pa sile, brez katere bi se ideja osvoboditve ne uresničila. Temu primeren je bil tudi sprejem v Pragi. Po Masarykovem prihodu še ni bil nihče tako priščno sprejet v Pragi. Upoštevati je treba, da se danes češki narod radosti, obenem pa žaluje za izgubo gospe Masarykove. Ulice so okrašene z narodnimi in francoskimi zastavami, vmes pa visijo povsod žalne zastave. Jasno je, da njegov prihod ni samo vojaškega, ampak predvsem političnega značaja. Čehi sami, še bolj pa Poljaki upajo, da se odstrani zadnje nesporazumljenje med Prago in Varšavo. Dogodek ni pomemben samo za ta dva naroda, ampak za vso malo antanto.

K političnim razmeram v Sloveniji.

(Misli slovenskega književnika.)

III.

Grozota vojne je naše politično življenje popolnoma zamorila. Velik del naših ljudi je tičal po ječah, drugi so ginevali po frontah, tretji pa so trepetaje čakali doma, kaj jim prinese jutrišnji dan. Vmes so se plazile domače in tuje prijavke, ki so se redile z volnutvostvom.

Ko je bilo trpljenje na vrhuncu in je bila med našim ljudstvom mera obupa polna, je prišla majniška deklaracija. Naj so jo politiki nameravali tako ali tako, ljudstvo samo je sprejelo misel združenja Srbov, Hrvatov in Slovencev kakor balzam! Naj so politiki ali del politikov tudi smatrali privesek o avstrijskem ozlroma habsburškem žezlu za nekaj resnega, ljudstvo vem, da ga ni. Prišel sem bil ravno tiste dni na dopust, kako velikansko in nepopisno mi je dejala: »Ako nam to izpodletí, poteu ne kaže drugega nego da si vsak sam izkopije svoj grob.«

Vse je bilo takrat prepričano, da mora priti po vojni za nas nekaj novega, nekaj velikanskega, nekaj, kar nas bo povedlo lepi, veliki bodočnosti naproti.

Prišel je res veliki čas, razbremenjene ljudske mase so se topile v ognju navdušenja in modri, genialni politiki bi bili lahko operirali z njimi kakor virtuoz-umetnik s svojim instrumentom. Toda ta veliki čas je našel v nas majhne, prav majhne ljudi. Mesto da bi bili hitro proglasili ujedinjenje s kraljevino Srbijo v eno, enotno državno tvorbo, smo paktirali tja in sem, hoteč ustanoviti lastno suvereno državo bivših avstrijskih južnih Slovanov. Da nam to ni bilo v korist, vemo že danes. Popolnoma objektivno pa bodo to lahko presojali šele zanamci, ki bodo gledali vse te dogodke z mirnim, nepristranskim očesom zgodovine.

Enotna fronta zaveznikov.

Oni Nemci, ki so računali na konflikt, ki bo nastal med zavezniški radi odgovora na nemške predloge, so se kruto zmotili. Kljub temu, da je vsaka država poslala poseben odgovor Nemčiji, nekatere prej, druge pozneje, se vendar vsi odgovori krijejo: nemška ponudba je bila zavrnjena, ker je preizkušnja in ker nikakor ni garantirana. Da ste tudi britanska in italijanska nota izrazile živahno nezadovoljstvo in neugoden utis nemških predlogov, je posebno karakteristično.

Pa še nekaj je zelo važno. Niti britanski, niti italijanski odgovor ne govori o zasedbi Poruhirja in ta diskusija je znak, k ga bodo gotovo upoštevali v Franciji in Belgiji in razumeli v Nemčiji. Ona kaže, da se Velika Britanija in Italija ne bo mešala v podjetje, za katero sta prevzeli Francija in Belgija popolno odgovornost in ki se torej tiče samo teh dveh držav. Tudi tu so se Nemci kruto motili, če so pričakovali, da bodo našli v odgovorih še tako majhno oporo za svojo odprno politiko v Poruhirju in za morebitno izpraznjenje zasedenega zemlja.

Iz odgovorov na nemške predloge vidimo, da sta se že zelo približali stališči takozvanih »pasivnih« zaveznikov, to je Anglije in Italije, in Francije in Belgije. Britanski in italijanski odgo-

dali vse te dogodke z mirnim, nepristranskim očesom zgodovine.

Naše politično življenje, ki je takoj po vojni vstalo iz groba, se je razmahnilo in obenem padlo nazaj v stare pregrehe. Mesto da bi vsi pošteno skušali z minulostjo likvidirati, smo jo skrbno izbrskali iz krvi in prahu in jo v najpestrejših barvah servirali po listih začudenim čitateljem. Spet se je oglasila stara pesem o liberalcih in klerikalcih, vmes še nekaj novih tonov o korupciji, denuncijantstvu in podobno. Vstajali so preroki in voditelji, kar čez noč so se porajale razne enodnevne korifeje, ljudstvo pa je na ta način postalo zbegano in splašeno. Kako je pa ravno naše ljudstvo resno stremelo k delu, jasnosti in ozdravljenju, nam pričajo prve volitve v Narodno skupščino. Naše ljudstvo je takrat dokazalo, da ni res slepa igrača v rokah verskih špekulantov, ampak dokaj zaveden in politično precej razvit organizem. Neklerikalne stranke so imele lepo polje in bi bile lahko storile mnogo, toda mesto v delo so se zavijale v fraze. Absolutizem demokratov, ki so proglasili vse dobre državljanske lastnosti za nekaj demokratski monopol in povsod do sledno po tem nastopali, je vzbudil mnogo nejevolje in je mogoče eden glavnih vzrokov naše današnje politične razcepljenosti. Pod njihovim režimom, ki je bil skozinskozi izraz skoro bolestne vlastilžnosti, pa je našel ugodna tla klerikalizem, ki je sicer po padcu Avstrije za nekaj časa povešil krila. Ko je klerikalizem uvidel, kako je ljudstvo z demokrati nezadovoljno, si je opomogel in je nanovo dvignil glavo. V taktiki neizbirčen je naposled dosegel to, kar so nam pokazale volitve letos 18. marca

Glasovi o angleški in italijanski noti.

FRANCOSKI ODMEVI.

»Petit Parisien« piše: V Rimu in v Londonu hočejo, da pride za vsako ceno do pogajanj z Nemčijo ter da se naj ruhrski konflikt čimprej reši. Pripomniti pa je treba, da se Francija in Belgija za slična pogajanja ne moreta navdušiti, dokler Nemčija ne sprejme dveh principov: Nobene evakuacije Poruhirja, dokler ne bodo plačane reparacije, in takojšen konec pasivnega odpora v zasedenih pokrajnah.

»Petit Journal« piše: Bitvene važnosti je, da se je mogel Berlin prepričati, da med Londonom in Parizom ni načelnega nesporazuma. Atmosfera med Parizom in Londonom se je pobojšala. Diskretna in aktivna izmenjava misli je dosegla v zadnjih dnevih lepe uspehe. Če bo Nemčija videla, da se Anglija in Italija strinjata v obdobi pasivnega odpora in nedopustnega barantanja o dolgu, čegar rešitev pričakuje ves svet, bo prišlo hitro do povoljne rešitve. List je nezadovoljen z angleško in italijansko zahtevo, da naj Nemčija predloži novo ponudbo. Nemčija je v svoji zmešnjavi nezmožna, dobaviti tesno garancijo. Treba je v zadnjem hipu privleči to resnico na solnce. Italijanska in angleška nota zahtevata kategorično potrditev francoske volje do realizacije.

»Ere Nouvelle« povdarja: Enostavno dejstvo, da sta Rim in London hkrati govorila, ter namenila svoji akciji enotni cilj, dokazuje resnost nesporazuma med zavezniški. Sedaj imamo dve vrsti politike: Poincaré-Theunis-ovo in Curzon-Mussolinjevo. Če bi se jutri razvila med premaganimi narodi in nekaterimi zmagovalci kak debata, ki se je Francija ne bi udeležila, potem bi izšla Nemčija gotovo kot zmagovalka. Najboljša politika bo ta-le: v trenutku, ko bi se vsedel kak zastopnik zaveznikov k zeleni mizi v svrhu diskusije z nemškim diplomatom, morajo takol prisesti tudi zastopniki Francije.

»Populaire« piše: Že pred angleško-italijanskim pozivom, stavi nove pogoje, je bilo v Berlinu znano, da francosko-belgijski odgovor ne bo ostal brez novega odgovora. Tistim, ki bi se lahko omahovali, je dal lord Curzon argument, ki ga je bilo pričakovati: angleško povelje, nadaljevati pogajanja in precizirati novo ponudbo. List vprašuje, kaj da je, po strogem tonu Curzonove note sodeč, še ostalo od obdolžitve, ki so jo gotovi politični krogi v Franciji dvignili zoper vladu Velike Britanije.

ANGLEŠKI GLASOVI.

»Westminster Gazette« piše: Curzonovo noto obžalujemo, ker nas je razočarala bolj nego nemška nota. S takimi dokumenti se francosko prijatelstvo za Veliko Britanijo ne bo moglo razviti. Curzon tudi ni pristal na idejo, spraviti reparacije in medzavezniške dolgeve pred mednarodno razsodišče, kakor je predlagal Hughes. Tudi ni sprilazil angleškega javnega mnenja z ameriškim mišljenjem. Velik korak, ki bi bil dovedel k rešitvi reparacijskega vprašanja, je bil v angleški notu opuščen.

»Times« se izražajo v istem smislu, a malo bolj umerno. List je želel od lord Curzona nekoliko več lastnosti.

»Daily Express« ugotavlja, da se angleška nota ozira na vse zahteve Francije. Nemčija mora sedaj uvideti, da so separata pogajanja z zavezniški nemogoča.

»Daily Telegraph« obžaluje, da je britanska vlada opustila misel, predložiti reparacijsko vprašanje mednarodnemu razsodišču. To bodo obžalovali tudi ameriški politični krogi, dočim se bodo Francozi le veselili.

BELGIJSKI KOMENTARJI.

»Indépendance Belge« piše o obeh dokumentih: Oba dokumenta pomenita nadaljni korak na poti koncentracije zaveznikov, ki hočejo problem reparacij in medzaveznikiških dolgov definitivno rešiti. Ta rešitev se ozira na splošno mnenje Evrope, ne da bi se pri tem pozabilo na posebne interese raznih upnikov Nemčije.

»Action Belge« čita v Curzonovi noti edino tolažbo, da so smatrali Francija, Belgija, Velika Britanija in Italija nemško ponudbo kot nezadostno. Nikdo ne more misliti na to, da bi se mu posrečilo prekrižati politiko, ki sta jo Francija in Belgija započeli v Poruhirju.

Angleško-ruska konferenca

London, 16. maja. (Br.) Kot poroča Daily Herald, je ruska vlada v svojem odgovoru na noto lorda Curzona napravila predlog, naj se skliče konferenca pooblaščenecv, ki ne bi uredila samo vprašanj, katerih se tiče ta nota, ampak tudi ves problem angleško-ruskega razmerja. Londonsko časopisje se je včeraj nehalo baviti z angleškim odgovorom nemški vladi in sedaj posvečuje vso svojo pozornost notu sovjeto. Ramsay MacDonald je dobil od Litvinova brzojavko, ki pravi, da hočejo sovjeti urediti rusko-britanski spor na prijazen način. Tudi Evening Standard misli, da je to tendenca Moskve. Tudi Kamenjev je poslal R. MacDonaldu brzojavko. Ta pravi, da hoče ruski narod mir, da je pa pripravljen vstati kot en sam mož, da brani svoje koristi in svojo vladu. — Angleži so mnenja, da se bo spor uredil.

Zmeda v Nemčiji.

Berlin, 16. maja. (Br.) Utis angleške, italijanske in japonske note je preplazenost in jeza. Sicer se je prej že približno vedelo, kako bo izpadel odgovor, toda krepki ton, v katerem je pisan, je prinesel velikansko presenečenje. To, kar so Nemci smatrali za glavna vprašanja, imenjuje nota »posttranske zadeve« in s tem je moralna zmaga, katero so si mislili Nemci izvajati, uničena. Prvotni preplazenost je sledila popolna zmeda. Kancelar se spet posvetuje in ta posvetovanja lahko trajajo dolgo, saj hoče spet vprašati za svet zastopnike industrije, bank, političnih strank itd. Nič se ni žel ministrske krize, a vendar je po mnenju nekaterih krogov zelo mogoča. Študirajo se garancije, ki bi se dale ponuditi, toda pomnjenje vsote se noče povzpeti. Časopisje piše sovražno proti vsaki novi koncesiji.

Ali ste že obnovili naročnino za Jutranje Novosti?

Politične stranke v Češkoslovaški.

V češkoslovaškem parlamentu so zastopane sledeče stranke: 1. republikanska stranka poljedelcev in malih kmetov; 2. čsl. socialdemokratska stranka; 3. čsl. socialistična stranka; 4. komunistična stranka; 5. čsl. ljudska stranka; 6. čsl. narodnodemokratska stranka; 7. slovaška ljudska stranka; 8. stranka srednjega trgovskega in obrtniškega stanu; 9. stranka neodvisnih čsl. socialdemokratov; 10. stranka čsl. delovnega ljudstva; 11. nemška socialdemokratska stranka; 12. nemška zveza poljedelcev; 13. nemška narodna stranka; 14. nemška krščansko socialistična stranka; 15. nemška narodno-socialistična delavska stranka; 16. nemška demokratska svobodnodelna stranka; 17. madžarsko-nemška krščansko-socialistična stranka; 18. madžarsko-nemška socialdemokratska stranka; 19. deželna stranka malih kmetov, poljedelcev in malih industrijalcev in krščansko socialno krilo Vrabec. — Parlamentarna zastopstva nimajo: 1. meščanska-ljudovska stranka; 2. cionistično-židovska stranka; 3. stranka narodnega gibanja, ki pa je nihče ne smatra za stranko; 4. stranka »rdeče-beli«; 5. nova stranka »češkoslovaškega doma«; 6. nemška obrtna stranka; 7. stranka svobodnih socialistov.

Iz prosvetnega življenja.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Petek 18. maja: Ob 8. uri zvečer »Kar hočete«. Red E.

Sobota 19. maja: Ob 8. uri zvečer delavska predstava po znanih cenah »Ugrabljene Sabinke«. Izven.

Nedelja 20. maja: Ob 8. uri zvečer »Kar hočete«. Izven.

Ponedeljek 21. maja: Ob 8. uri zvečer »Othello«. Izven.

Opera.

Petek 18. maja: Zaprt.

Sobota 19. maja: Ob 8. uri zvečer. Slavnostna predstava na čast češkemu gostom. »Gorenjski slavček«. Izven.

Nedelja 20. maja: Ob 4. uri popoldne. Mladinska predstava za birmance. »Janko in Metka«. Izven.

Ponedeljek 21. maja: Ob pol 8. uri zvečer »Mefistofeles«. Izven.

— Veseloliga »Ugrabljene Sabinke« se igra po znanih cenah v soboto, dne 19. maja zadnjikrat v tej sezoni. V vlogi Strizela nastopi g. Putjata.

Gospodarstvo

POJEMANJE RUHRKE KONJUNKTURE.

Zasedba Poruhrja po Francozih in Belgijcih je vplivala na vse industrije izvan mejno ugodno. Angleška, ameriška, češkoslovaška itd. industrija so dobile naročila, ki jih niso mogli zmagovati. To velja predvsem za industrijo premoga in železa.

Sedaj se je začela ta izredna konjunktura, ki je prav izdatno navila cene vsem industrijskim izdelkom, kmeti, žlahti občutljivo je zaznavanje naročil iz Nemčije, sled katerega so močno prizadeli poljsko-ornjeleški pregovorni revir, vzhodno-ornjeleška železna industrija, češkoslovaška montanska industrija in pa premogovni trg ter železna industrija. Tudi premogovni trg v Ameriki in Angliji že občutljivo zaznava konjunkturo, ker izostajajo nemška naročila. Nadalje so prizadeti belgijski železni industriji in lastniki premogovnikov, ki niso tudi avstrijski.

Velika industrija je vsled ogromnih poročil močno razširila svoje obrate, da bi bila mogla zmagovati. Ker pa so naročila iz Nemčije prenehala, je že sedaj opaziti posledice nadprodukcije, kajti industriji ne morejo več spraviti svojih izdelkov na prejšnjo tržnjo. Sedaj bodo to industriji prisiljeni, ali skriti svoje obrate, ali pa takoj izdatno znižati cene, kakor so jih prej vgnili.

Tečaj na novosadski produkti borzi ne 16. maja 1923. Cene za 100 kg: pšenica 440, koruza 255, moka št. 0 67,50.

Stavke v Subotici. V tovarni železa vagonov »Ferrum« v Subotici stavka 400 delavcev. Sedaj so stopili v stavko tudi delavci elektromotorne delavnice.

Janez Nadloga:

Andrej Ternoue, celjska karikatura iz minulosti.

(Nadaljevanje.)

»Ni mi drago življenje in ne bojim se zanj,« je nasmešnil pohabljenec, »vendar ti bom povedal, kar želiš. Kaj kroži po kolegiju, že itak veš, vendar se pa gotovo ne zavedaš strahovitosti tega črte. Da ne boš zaman vzdihoval in jokati, ko bo prepozno, ti razložim vse to zdaj, dokler je še čas. Ženska, prijatelj, to je zarja naših dni. Kder se ni ogrel v toploti njenega dihljaja, ni živel.«

»Satan,« sem hotel reči, pa sem se je prenehal in molčal, ko je pravil Deodat dalje:

»Tisti, ki so prišli po življenja potih na najvišje gore, so se dobro zavedali te visoke resnice. Če bom ti naševal primerov, le to naj ti povem. Ja brez ženske ne bi bilo ne tebe, ne mene. Ker rva pa tukaj, je gotovo hotela božja volja, ali ne?«

Moral sem mu pritrditi, akoravno so se mi zdele njegove besede silno bogokletne ter docela pregrešne.

»Kako bi bilo tedaj mogoče?« je spet povzel Deodat, ko je v svoji prekanjenosti spoznal, da me ima v oblasti, »da bi dejal Bog: »Zavrti bitje, ki te je rodilo, zavrti in odpovej se vsem bitjem, ki so njemu enaki!« To bitje, dragi moj, je tvoja mati, to bitje je ženska, ki je po božji podobi stvarjena dana možu v tolažbo na življenja težko pot.«

»Take besede slišim iz ust redovnika?« sem se razgrel, ko me je za trenotek obsvetil žarek milosti božje, toda Deodat se je namrdnil:

Celjski trg 15. maja. (Cene v Din.)

Meso: govedina: v mesnicah I. 27, II. 25, na trgu I. 25, II. 23; teletina I. 28, II. 26; svinjina: I. 32,50, II. 30, slanina I. 40, II. 38, mast 45, ameriška mast 40, šunka 50, prekajeno meso I. 49, II. 40-45; liter mleka 3,50-4, 1 kg surovega masla 60, črnega 78, maslo 50, eno jajce 1,25-1,50; 1 kg bele kruha 7,50, črnega 6,50, žemlj 10. — Specerjsko blago: 1 kg kave 44-70, pražene 52-70, kristalni sladkor 26-27, v kockah 28-28,50, 1 l namiznega olja 30, bučnega 36, petroleja 7, testenine 15-20. — Mleviski izdelki: moka št. 00 0,725, št. 2 6,90, št. 4 6,60, št. 5 6, št. 6 5,60, krušna moka 5,35, kaša 6,75, usprejen 5,75, koruzna moka 3,80, koruzni zdrob 4,70, pšenični 7,50, ajdova moka 7,50; kurjivo: q črna premoga 40, rujavega 23, 100 kg trdih drv 35, mehkih 29.

Izvoz živeža. Prometno ministrstvo je izdalo vsem ravnatelstvom nalog, da čimprej odposiljajo vagonce z živežem iz postaj, ker se je čisto dogodilo, da se je živež pokvaril in je pri tem utrpela država občutno škodo.

Ogrožena setev. V temičkem srezu je na setvi pojavila neka žuželka, ki uničuje predvsem polja, posejana z ržjo. Žuželka prileti v velikih množinah na polje in se vsede na ržni cvet ter izsesa sok, kakor cvet uvane in se steblo posuši. — Kmetje se skušajo braniti na ta način, da nategnejo čez njivo dolgo vrv in tako žuželke stresoje raz cvet. To pa ne pomaga mnogo, ker zletijo žuželke v zrak in se ponovno vsedejo na cvetje. Oblasti so podvezle vse mere, da se ne bi ta najhujša nevarnost razširila na sosedna okrožja.

Zniževanje carla v Italiji. Parlamentarna komisija za izvršitev carinske tarife je predlagala, da se zniža carina za gotove vrste železnih predmetov.

»Ako ti ni prav, lahko grem in molčim ko grob.«

»Nikar!« mi je spolzelo z jezika. »Hudo mi je, čudno mi je, saj veš in razumeš, strašno mi je, ker nisem se nikoli premišljeval o tem.«

»Res ne?« se je zvito nasmešnil Deodat.

»Ne, gotovo ne,« sem zanikal še enkrat.

Deodat se je stisnil čisto nekam pod svojo grbo:

»Tudi preje ne, ko si ves zamaknen poslušal pesem dekleta, ki je pelo tam nekje za vodo?«

Tega vprašanja sem se prestrašil in nisem mogel odgovoriti. To, to je tedaj tisto, čemur pravi Deodat — ženska? In tako strašno moč ima to bitje, da lahko nevidno plane v človeka in mu razbije najsvetejšo misel, da ga z nevidno silo priklene nase, da ga zveže in mu pristrže duha visokega peroti?

»Ni treba govoriti!« me je nežno potolažil čudni redovnik. »Vem, da je hudo tvojemu mlademu srcu, ki še ni vajeno grebsti po svojih lastnih globinah. Raje poslušaj mene!«

Pazljivo sem tedaj stopil k njemu in zvesto poslušal, ko mi je razlagal:

»Ti misliš, vem, da sla besede take deva mi mi na jezik, vendar se motiš, česar ti seveda ne zamerim. Ljubzen je, ki z žolcem mi greni življenja dneve. Nikar se mi ne smej. Ni to ljubezen do dekleta... Kaj bi pokveka jaz z dekleti? Le mater, svojo mater nosim v srcu.«

Se zdaj se živo spominjam, kako se mi je pri zadnjih besedah jel tresti glas.

»Gotovo si že kdaj videl v naši cerkvi staro, veliko ženo, ki prihaja med mašo navadno prav tešno k angeliški mizi. To je moja — mati.«

Obrotno-poljedelska razstava v Novem Sadu. Novosadska obrtno-poljedelska razstava se bo vršila v dneh od 11. do 26. avgusta t. l. Prijave za udeležence se sprejemajo do 31. maja. Za razstavo vlada povsod veliko zanimanje. Država bo sodelovala pri razstavi s tobačnimi izdelki.

Sveže ribe iz Adrije, pa tudi rake, dobiva od 1. t. m. naprej Praga, takorekoč še žive, kot poroča »Prager Presse«, kajti pošiljajo se po direktnem nočnem ekspressu Trst-Praga. Tako so naslednji dan zjutraj že na praškem trgu. — In v Ljubljani?

Ustanovitve jugoslovensko-madžarske trgovske zbornice. Jugoslovenski trgovski krogi nameravajo ustanoviti jugoslovensko-madžarsko trgovsko zbornico s sedežem v Beogradu in Budimpešti in podružnico v Zagrebu. Ta zbornica bo pospeševala trgovske odnose med obema državama.

Ponarejene italijanske novčance. V zadnjem času se je pojavilo v Italiji mnogo ponarejenih bankovcev po 10, 50, 100, 500 in 1000 lir. Ker prihaja v našo državo veliko italijanskih trgovcev, zlasti z živino, priporočamo vsem onim, ki imajo opravka z italijanskim denarjem, veliko previdnost, zlasti še, ker je ponarejenega italijanskega denarja v prometu zelo veliko.

Cene češkoslovaškega humlja so v zadnjem tednu nekaj nazadovale.

Nazadovanje prometa z rjavim premogom na Češkoslovaškem. V zadnjem času je zelo nazadovale promet z rjavim premogom v severnočeških revirih rjavega premoga. Vzrok leži v tem, da so dobili ti revirji 29.700 vagonov manj na razpolago, kakor pa v istem razdobju lanskega leta.

Moratorij v Romuniji. V Romuniji je odrejen za vse dolgove v inozemstvu in doma moratorij. Svrha tega moratorija je, da se znižajo cene v državi.

Češkoslovaški Lloyd. Na Češkoslovaškem nameravajo ustanoviti paroplovno družbo »Češki-Slovaški Lloyd«, ki bi oskrbovala plovnost po Črnem morju. Potrebni kapital znaša 8-10 milijonov č. kron. Ministrstvo je dovolilo 2 milijona kron podpore.

Obtok bankovcev na Madžarskem se je povečal v prvem tednu meseca maja zopet za 4 milijarde in znaša sedaj 104 milijarde madžarskih kion.

Borzo za dragocene kovine in za dragocene kamene nameravajo ustanoviti v Budimpešti. Vzrok je ta, da je prišla vsa trgovina z omenjenimi predmeti v nepravne roke, čemur se h-če odponoči z ustanovitvijo imenovane borze.

Madžarska trgovska bilanca. V prvih dveh mesecih t. l. je madžarska trgovska bilanca nenavadno nevesela. Uvoz je znašal 46,2 milijarde, izvoz pa 19,8 milijarde. Bilenca madžarske trgovine je potemtakem pasivna za 27,4 milijarde.

Draginja v Nemčiji. Cene v veletrgovini na Nemškem, ki so začele začetkom aprila skakati navzgor, so dosegle v drugi polovici aprila 5212 izmero predvojnih cen. Cene živin so narastle v drugi polovici aprila za 18,5 odstotkov. Zelo hitro naraščalo tudi cene kozam, usnju in tekstilnemu blagu. Tudi železo se je podražilo za 18 odstotkov; poleg tega so železni industriji z 8. majem ponovno zvišali cene železa za 18 odstotkov.

Znižanje železniških tarif v Angliji. Počeni z 2. majem je Anglija znižala železniške tarife za prevoz blaga, poljedelskih proizvodov in živeža. S tem znižanjem skušajo na Angleškem doseči znižanje cen in zmanjšanje draginje. Vendar je sedanja železniška tarifa še vedno za 50 odstotkov višja od predvojne.

Dobava drv. Pri intendantri Poljske divizijske oblasti v Subotici se bo vršila dne 26. maja t. l. ponovna ofertalna licitacija glede dobave 43.160 m³ drv. — Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Prodaja sodarske robe. Pri direktni šumi v Vinkovcih se bo vršila dne 30. maja t. l. dražba nemške sodarske robe. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Dobava mehkega svinca. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 30. maja t. l. ponovna pismena ofertalna licitacija glede dobave 10.000 kilogramov čistega mehkega svinca. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Dobava sit za gramoz. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 30. maja t. l. ponovna ofertalna licitacija glede dobave 100 komadov sit za gramoz. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Razstava v Novem Sadu. V Novem Sadu se bo vršila od 10. avgusta do 10. septembra t. l. razstava. Razstaviti smejo tudi inozemske trdnice, ki imajo v naši državi protokolirana zastopništva. Razstavljalci naj vpošljejo svoje prijave najkasneje do 31. maja t. l. razstavnemu uradu (Novi Sad, Futoka ulica št. 65).

Glavni urednik: Ivan Podražaj.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

V tistem hipu sem se res domislil neznatne ženščine, ki sem jo bil že večkrat videl med mašo neprestano strmeti naravnost v mašnika.

»Spominjam se —.«

Pri Auersbergih je služila, ko ji mladost cvetela je na licu. Saj veš, kako so Auersbergi blagoljubni. Najlepši kras Ljubljane je gotovo njihov vrt, ki se razprostira kraj vrta kneza Eggenberga, takoj pred vrati vicedomskimi. In v njem so rože, vseh solnc in vseh dežel razkošne cvetje, fazani, živali vseh mogočih vrst in ptice, ki s petjem svojim naj bi nebo priklicale na zemljo tem slasti-jeznim Auersbergom. Med njimi se priklanjajo prelepe grlice, vse čopaste in z naščepenjem podbradkom in drugih, nenavadnih ptic še brez števil. Pomislil! Med Auersbergi je bil tedaj, — ime njegovo mi ne gre z jezika. Razkošje vse, ki ga je vival danmadan, ni bilo mu dovolj! Polastil se je cvetja čistega, ki v plahih nedrhi dekle je cvetelo. S strupenim zvokom svojih besedi lažnjivih razpalil je pohotnež nesrečne moje matere deviški vrt. O, ti ne veš, kako globoko ga sovražim! Vselej, kadar se zdi mi, da najkrepkejši trenutke pride mimo mene, posebno med daritvijo presveto, ko našim željam je nebo odprto, spominjam se zločinca v sveti lezi, ponižno venomer Boga proseč, naj trešč! hudodelca ko Judeža nekoč, ki je izdal nedolžno kri.

Deodat je bil silno razburjen in je proti koncu kar goital, da sem komaj razumel njegove besede. Rad bi ga bil vprašal marsikaj, toda groza mi je popolnoma zaklenila jezik. Po drugi strani me je pa vendar tudi dražil smeh, ko sem pomislil, da je ta čudna pokveka knežjega rodu. Obenem se mi je jelo svitati v glavi in sem takoj začel razume-

vat, zakaj ima frater Deodat toliko ugleda in zakaj ga častijo očetje tako izredno cenijo.

»Kaj misliš?« me je vprašal, ko je videl, da zastoj čaka besede iz mojih ust.

Takrat me je obšlo, sam Bog nebeški vedi, kako je moglo priti mi kaj takega na um.

»Grd je ta svet,« sem vzdihnil zoper lastno voljo, še vedno zakovan v prečudno bratovo povest. Tedaj je pozvonilo in k lekciji sem moral jaz, po svojih opravkih Deodat.

(Dalje prih.)

PALMA
Kaučuk potpetnike in potplate

Prednosti!

Ceneje in znatno trajnije nego od kozal

Varstvo proti vlagi i mrazu!

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davčino vred.

Sobo
opremljeno s drevesno posteljnino, ali preno, po možnosti s poročnim vzhodom in souporabo kopalnice, iscem za takoj ali s 1. junijem. Dr. Katičič, sanitetni šef, zdravstveni odsek.

Službo
kakoga služe v banki ali kaj primernega isčem. Zmožen sem slovenskega, srbo-hrvaškega, nemškega, italijanskega in nekoliko rumunskega jezika. Službo lahko nastopim takoj. Naslov v upravi lista.

Lokal
za trgovino po možnosti v središčnem mestu. Ponudbe z navedbo cene pod »Lokal« na upravo lista.

Velika hiša
ponadstropna z vrhom v sredini sga s staro vpeljano trgovino in inventarjem, se prodaja. Trgovina in stanovanje se odstopi takoj. Cena ugodna. Naslov v upravi lista.

Amerikanec
v starosti do 33 l., s zadostno izobrazbo, dobi službo. Kje, pove uprava lista.

Pozor, letoviščarji!
Hiše s dvema stanovanjima, sadnim in zelenjadnim vrtom, oddaljena 6 m od kolodvorske Bisc. se radi selitve ugodno prodaja. Poizve se pri lastniku Ivan Pretina, čevljar, Bled II. št. 86.

Mehovano sado
Hiše za takojšnjo vselitev mlad, soliden železn. uradnik. Canj. ponudbe pod »Takoj«, na upravo lista.

Blazine, žima
morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trava, modroce na peresih. Specijalna tvrdica za izdelovanje klubgarnitur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zabeležite oferte in cenike!

Brusne kamne
za kose, prave italijanske, nepresegljive v dobroti, modro galico, ratiško liče, morako travo za modroce v vsaki množini priporoča Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Več umetniških slik
se radi odstopanja ceno prodaja. Naslov v upravi lista.

Modra galica
angleške provenijence, 98-99%, brezkonkurenčne kakovosti in po smernih cenah ima v zalogi zastopnik družbe Val Jurman Celje, Brag 25, Slovenija.

Za ponk
nemščine, italijanščine in slovenščine ter lepote se priporoča izurjena gospa. Cenj. ponudbe na upravo pod »Vestno«.

Zemljišče za zgradbo
s vrtom in bližini mesta se prodaja. Cenj. dopisi pod »Ugodno« na upravo lista.

Mosko kolo
dobro ohranjeno, predvno blago se po ugodni ceni prodaja. Poizve se v upravi lista.

Delnice dobrih podjetij
ali bank kupim. Dopisi pod »Kulanto« na upravo lista.

Mali umetni mlin
na dobri vodi se išče v nje z nekoliko zemlje ali pa s kako malo hišo, pripravno za trgovino na prometnem kraju na Štajerskem. Ivan Ivanusa na Lesnici 6 p. Ormož.

Več spalnih opravi
se prodaja po nizki ceni. Henrik Bitens, Vižmarje 77.

Prodaja se
več dobro ohranjenih moških oblek, klubov in čevljev po zmernih cenah. Istotam se prodaja tudi en umivalnik. Dvorni trg št. 1/II nadst. levo od 10-14 ure.

Trgovino
dobro vpeljano s mešanim blagom in opremo v središčnem mestu Maribora — pozneje tudi stanovanje — se prodaja. Dopisi pod »Eksistenca« na podružnico »Jutranje Novosti«, Maribor.

Trgovski pomočnik
vešč specerjske, galanterijske in manufakturne stroke želi službe. Gre tudi kot potnik. Ponudbe na upravo lista pod »Agilen«.

Knjigovodja
s trgovsko izobrazbo poznavajo vse vrste knjigovodstva, želi primarno mesto, tudi kot tajnik ali blagajnik pri kakem večjem podjetju. Cenj. ponudbe pod »Prijazni in točen« na upravo lista.

Veliki parni mlin

v Vojvodini z izvrstno produkcijo išče strokovno naobraženega in verziranega zastopnika.

Proti sigurnemu jamstvu bi uredil mlin in konsignirano skladišče.

Ponudbe z navedbo referenc pod štiro: »AB 2000 V-31« na INTERREKLAM, d. d. ZAGREB, Palmotičeva ul. 18.

Pohištvo.

Spalne in jedilne sobe, kuhinjske oprave, stalno v zalogi. — Ogleda se lahko vsaki dan. — Za blago jamčimo. — Prevzemamo vsa mizarska dela.

Erman & Arhar,
mizarstvo
št. Vid nad Ljubljano.

Šentjanški premog

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah za promptno dobavo

Šentjanški premogovnik AND. JARIL, KRMEČ, Dolenjsko.

Prodajni urad v Ljubljani, Krekov trg 10.

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavica: Din 60.000.000. Rezerva: Din 30.000.000.

Podružnice:

Bled	Jesenice	Metković
Cavtat	Korčula	Prevalje
Celje	Kotor	Sarajevo
Dubrovnik	Kranj	Split
Ercegnovi	Ljubljana	Sibenik
Jelša	Maribor	Zagreb

AMERIKANSKI ODDELEK.

Naslov za brzolave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.